

Woord vooraf: *Eric Depreeuw*

Nadenken over duurzaamheid

BOA ('Blik Op Afrika') zet zich, samen met u allen, al jaren in voor een gedegen samenwerking met Afrika. Het uiteindelijke doel is het tot stand brengen van duurzame oplossingen.

De Verenigde Naties stelden hierover een uitgebreid charter op. In september 2015 keurden de 193 lidstaten 17 doelstellingen goed voor een duurzame ontwikkeling (zie <https://unric.org/nl/sdg-in-nederlands>). Concreet betekent dit dat er tegen 2030 169 subdoelen moeten gerealiseerd zijn. Peter Wollaert (CIFAL Flanders) vat deze doelstellingen samen in 5 P's: People (de mensen), Planet (het milieu), Prosperity (welvaart), Peace (vreedzaam samenleven) en Partnership (samenwerking). Een ambitieus project volgens Wollaert, niet in het minst omdat de landen in ontwikkeling ook verantwoordelijkheid zullen moeten nemen. Het aanpakken van de ontwrichtende corruptie of het intomen van milieubeschadiging ligt bijvoorbeeld in hun handen. Maar er is ook nood aan technologische vernieuwingen. Bedrijven en sociale organisaties moeten zich beraden over hun rol.

Oplossing of probleem?

Alle organisaties die zich bezig houden met ontwikkelingssamenwerking moeten zich daarenboven de volgende vraag stellen: zijn we een deel van de oplossing of een deel van het probleem? Dat vergt moed. En moed heeft Blik op Afrika. Daarom hielden we op 28 mei een bezinningsdag, een soort retraite. Bijna dertig van onze vrijwilligers lichtten onze werking kritisch door, met duurzaamheid in het

achterhoofd. We hebben ook onze Congolese partner uitdrukkelijk gevraagd een bijdrage te leveren. We komen hierop zeker terug in de tweede nieuwsbrief van 2016.

Vernieuwd

Ondertussen hebt u het ongetwijfeld al opgemerkt : deze nieuwsbrief nr. 17 is vernieuwd. Onze redactieploeg kreeg versterking van mensen die professioneel met communicatie bezig zijn. Zij zorgen ervoor dat de digitale Nsangu een aparte vormgeving krijgt. Mensen lezen op een scherm nu eenmaal anders dan op papier. Er zijn links van de digitale versie naar onze website www.blikopafrika.be zodat geïnteresseerden dieper kunnen ingaan op een onderwerp van hun keuze. Verder proberen zij de papieren versie wat op te frissen zonder de inhoud uit het oog te verliezen.

Bezorgt u ons uw reacties? Ook dat is 'partnership' of samenwerking.

ED

Een kort overzicht van wat wij, met jullie steun, in 2016 realiseerden en zullen realiseren.

Nieuwjaarsconcert op vrijdag 22-01-2016:

Traditiegetrouw zetten het Handelaarsverbond Heverlee, de dirigenten Dieter Staelens en Katrien Konings met hun respectieve koren hun schouders onder het jaarlijks nieuwjaarsconcert ten voordele van Solidariteitsfonds BOA en Woudlucht.

We danken iedereen van ganser harte voor de steun van 2882 euro. Boa investeert deze som in de optimalisatie van het scheikundelabo in het lyceum van Kingandu (Congo).

(Zie andere bijdragen in dit nummer van Nsangu).

Werkgroep Gezondheidszorg:

Project GZZ16/004: Foubot (Kameroen).

✓ Verkenningssmissie van Erwin Van Kerschaver naar Kameroen van 4 – 21/03. Opdracht: het opsporen van leemten en het op poten zetten van een plaatselijke oplossing. Zoeken naar een korte termijn- en lange termijn-oplossing op een duurzame manier.

✓ Verdere studie voor de bouw van een gezondheidscentrum in Foubot.

Project GZZ16/002: aanvoer van water uit een bron voor hospitaal en scholen in Kibangu.

✓ Op 24/03 vertrok de boot met de nodige materialen uit Antwerpen richting Matadi.

✓ Jan Stevens, Bert Brijs en Jules Vanderschot maken zich klaar om naar Kibangu te vertrekken voor de installatie van de pomp. Deze wordt aangedreven door zonne-energie.

Project GZZ16/001: ondersteuning en vorming gezondheidspersoneel.

Er is een dringende behoefte aan de bijscholing van een verplegende in kinesitherapeutische technieken. Het project wordt voorbereid.

Project GZZ16/003: vernieuwing opslag regenwater en installatie zonne-energie in Totshi: wordt voorbereid

Werkgroep Onderwijs:

Filmeducatie en beeldgeletterdheid: onder impuls van Raf Sondervorst kregen we aanzienlijke steun van de provincie Vlaams-Brabant. Het project loopt over meerdere jaren en beoogt bevordering van beeldcultuur in Zuid en Noord, met speciale aandacht voor de Afrikaanse film. Naast scholen in Noord en Zuid valt ook het Afrika Filmfestival onder dit project.

(Zie ook verder in dit nummer).

Project OND16/ 001:

✓ Vormingssessie ICT van 20 - 26/02, door Nono Pakasa Bruno, leraar van de school in Kibangu.

✓ Vormingssessie "Didactiek wetenschappen en optimalisatie van labo in Kingandu" met Marc Beddegenoodts en Patricia Sieuw van 22/03 - 14/04. (Zie uitvoerig verslag in dit nummer).

✓ September 2016: Voorbereiding uitrusting van drie multimedia klassen in Congo. Doel: ontwikkeling van audiovisuele vaardigheden van de leerlingen. Project met de steun van de provincie Vlaams Brabant.

(Zie ook verder in dit nummer).

Samenwerking met de school H.Hart Heverlee:

er loopt intensief overleg tussen de directie en leerkrachten van het H. Hart en de werkgroep Onderwijs van BOA. Dirk Bogaert animeerde de Mondiale dag voor de 2e graad, Jacques Denies bereidt internetcontacten voor tussen klassen in Heverlee en in Kibangu, BOA ondersteunt een ambitieus inleefproject van leerlingen, richting Congo!

Werkgroep autosuffisance:

Project ASF16/001: Veeteelt op het plateau Bateke: project wordt grondig voorbereid. Doel: de zuster gemeenschap in Congo op termijn verzekeren van voldoende inkomsten om deels autonoom hun belangrijk werk in de provincie Bandundu voort te zetten.

GC

“ Didactiek wetenschappen in de scholen van Kibangu en Kingandu”

Marc Beddegenoodts en Patricia Sieuw

Vorbereiding

Zoals jullie gelezen hebben in het vorige nummer Nsangu (december 2015) ben ik nieuw in de werkgroep Onderwijs. Na enkele werkvergaderingen in het najaar 2015 besloot ik mij in te zetten voor de leraars wetenschappen van Kibangu en Kingandu en de reis “Didactiek wetenschappen” voor te bereiden.

Ik ben fysicus van opleiding, was lange tijd leraar fysica en heb de laatste 9 jaar gewerkt als pedagogisch adviseur fysica/natuurweten-

schappen. In deze periode werkte ik samen met Patricia Sieuw, pedagogisch adviseur chemie/biologie. Door haar ervaring in Niger waar zij werkte voor het FAO (Food and Agriculture Organization) en haar sterke interesse voor Afrika kon zij substantieel bijdragen aan het project.

En al was het voor Patricia niet makkelijk om zich in de periode van 22 maart tot 15 april vrij te maken, toch slaagden we erin samen te vertrekken om de leraars ter plaatse te ondersteunen..

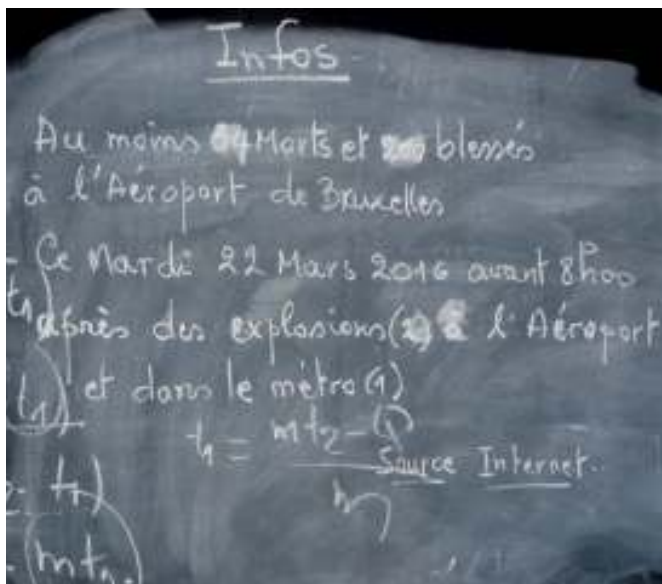
De voorbereidende gesprekken met Eric, Dirk en Raf gaven ons moed: "Jullie zullen goed onthaald worden," vertelden ze. Na e-mailoverleg met René Mikese en Vicky Massamba, onze Zuid-partners op het domein van onderwijs, kregen we wat meer zicht op de noden en vragen van de leraars.

Al in september had Blik op Afrika vanuit Heverlee instrumenten en producten voor chemie verzonden naar de school van Kibangu. Patricia en ikzelf verzamelden nog meer materiaal, deels aangekocht, deels ons bezorgd door collega's. Danièle Dirckx, lid van onze werkgroep, hielp ons met het opstellen van degelijke Franse basisteksten. Onze valiezen puilden uit.

Een vertrek in twee fasen...

Op de bewuste 22 maart schoven we onze valiezen op de transportband van de luchthaven in Zaventem. En toen brak de hel los: de eerste bom ontplofte, ongeveer een minuut later volgde een tweede, veel krachtigere, explosie. Het plafond van de vertrekhal stortte in. We wierpen ons op de grond, bang voor een derde explosie, die er gelukkig niet kwam. Na een tijd werden we weggeleid naar een veilige zone.

Maandag 9 april, in de school van de Jezuïeten in Kikwit, het bord in de leraarskamer

We keerden ongedeerd naar huis terug. Er volgden enkele dagen van wachten en zoeken naar de bagage, maar op woensdag 30 maart, 8 dagen later, vertrokken we toch vanuit Frankfurt naar Kinshasa. Daar werden we opgevangen door de zusters. Na een korte nacht reden we al heel vroeg per jeep naar het Kikwitplateau, ongeveer 560 km oostwaarts.

De vroege verkeerschaos, de winkeltjes naast de weg, de overbeladen fietsen, de vrachtwagens in panne langs de weg, het voortdurend toeteren, maakten ons meteen duidelijk dat we in Congo waren. Na ongeveer zeven uur rijden over de redelijke baan bereikten we de missie van Kikwitplateau.

De volgende dag vertrokken we heel vroeg naar de missie en school van Kibangu. Alhoewel de school maar op 10 km van Kikwit ligt, was deze rit door de verschrikkelijk slechte toestand van

“

De leraars waren gefascineerd door de nieuwe werkvormen.

Patricia Sieuw in Kingandu.

de weg niet makkelijk. De chauffeur moest zijn weg zoeken tussen de putten door.

Aan de slag

Na de kennismaking met René Mikese en zuster Dorine, directeur van de school, konden we onmiddellijk starten met de vijfdaagse vorming van de leraars van Kibangu en Kingandu. Door onze vertraging hadden de leraars een week extra van hun paasvakantie kunnen genieten! Het toegestuurd materiaal chemie hadden ze onaangeroerd gelaten, in afwachting van onze komst .

We deden basisproeven voor fysica, chemie en biologie, zoals het bepalen van massadichtheid van verschillende materialen, het maken van elektrische schakelingen, het uitvoeren van proeven met warmte en licht, het bepalen van

elektrolyten, zuren en basen, microscopie en chromatografie.

De leraars waren gefascineerd door de nieuwe werkvormen: het gebruik van vragenspel (woordslang), het spel over aids, de meerkeuzevragen met stembriefjes, het gebruik van virtuele proeven(animaties), films tijdens de les: alles was nieuw voor hen. Aan enthousiasme en samenwerking ontbrak het niet: iedereen wou zoveel mogelijk leren en doen. Het didactisch materiaal dat elke school ontving was een extra stimulans.

De volgende dagen gingen we telkens eerst van start met een bespreking van de vorige dag. Iedere leraar kwam met enkele bedenkingen waarbij de mogelijkheden voor de eigen leerlingen centraal stonden.

Proefopstelling elektriciteit

Bezoek aan Gauthier, leraar fysica school van Kibangu, en dan naar Kingandu

Zondag namiddag 5 april bezochten we Gauthier. Hij woont met vrouw en vier kinderen op wandelafstand van de school in een degelijk huis met verschillende kamers. Voor de elektriciteitsvoorziening gebruikt hij zonnepanelen. Op het moment van ons bezoek had hij in de voortuin een groot tv-scherm opgesteld zodat iedereen uit de buurt tegen betaling (100 FrC) naar een wedstrijd van de Spaanse competitie kon kijken. Koken gebeurt, zoals overal, buiten op houtskoolvuurtjes. Gauthier heeft plannen voor een groter huis in de omgeving van Kikwit centrum.

Na deze vijfdaagse vorming hebben we een bezoek gebracht aan de school in Kingandu. Ons bezoek aan Kingandu was vooral gefocust op het bezoek aan het labo, en de eventuele verbetering hiervan. En er is werk aan de winkel (zie ook kader met Verslag van leraars Kingandu). Het lokaal is in alle opzichten aan verfrissing toe. De nog resterende chemicaliën zijn bedorven of verlopen, de resterende materialen voor fysica kunnen op een uitzondering na niet meer gebruikt worden wegens roest en corrosie. De binoculair, gloednieuw en nooit gebruikt, werd bovengehaald. De leraren kennen dit soort toestel niet en begrepen dan ook

niet dat dit geen microscoop is. Het toestel kon, na een poetsbeurt terug op grootste 'verkleining' beelden weergeven, de meer precieze inzooming werkte niet meer. Het lokaal zelf en de kasten zijn toe aan een oprisbeurt. Installatie van elektriciteit zou reeds verbetering kunnen brengen in dit lokaal. Het informaticalokaal ligt naast het labo, dit is dus geen al te grote ingreep.

We hebben ook nog enkele proeven uitgevoerd samen met leraren, hun informatica mogelijkheden gecheckt en de materialen nagekeken.

Verdere opvolging in Kingandu

Vicky Massamba en René Mikese zullen in de mate van het mogelijke kijken welke actie nodig is in beide scholen. In Kingandu proberen de leraars een 'open deur wetenschapsdag' te organiseren voor de ouders.

De bedoeling is dat elke leraar die deze opleiding volgde, ook daadwerkelijk en proefondervindelijk met materiaal aan de slag zal gaan samen met de leerlingen. Het zou ook efficiënter zijn indien men de materialen verdeelt onder fysica en biologie. Nu bevinden alle materialen zich in het chemielabo dat te weinig kasten telt. Voor chemie is er nog werk aan de winkel. Zuster Christiane, doctor chemie in Kinshasa, kent de situatie op het terrein goed, ze kent de mogelijkheden van de leraars en beperkingen van het land. Zij is de geknipte persoon om ook

Voor chemie is er nog werk aan de winkel.

Interesse en enthousiasme bij de leraars, nu de leerlingen nog.

chemie verder op volgen. In de lijn van de strategie die BOA nu volgt, verwachten we dat ons via zuster Vicky en René een project zal worden bezorgd voor 2017.

Besluit

De leraars fysica en biologie beschikken over weinig didactisch materiaal. In de school van Kibangu beschikt men sedert de levering door Blik op Afrika over materialen en producten. In beide labo's ontbreken elektriciteit en water. Het aantal kasten om de producten en materialen goed op te slaan is te beperkt en van slechte kwaliteit.

Door de vorming zijn de leraars aan de slag gegaan met de producten en materialen chemie geleverd in oktober 2015. Zij hebben heel wat materiaal fysica ontvangen voor de uitvoering van enkele basisproeven. De leraars hebben gewerkt met de nieuw geleverde microscoop van de school van Kibangu.

De leraars zijn heel leergierig en zijn bereid om met nieuwe materialen en werkvormen aan de slag te gaan. We hopen dat ze dit enthousiasme kunnen overbrengen bij de leerlingen, want pas dan zal onze missie renderen.

MB en PS

Profesoor Gauthier, het Spaanse voetbal

Verslag van de leerkrachten 'Didactique des Sciences'

Samenvatting Eric Depreeuw

Vier leerkrachten (Alain, Georges, Blaise en Nicolas) van het lyceum Kukwamina in Kingandu bezorgden een eindrapport over hun vorming (30 maart tot en met 15 april).

Ze geven een zakelijke beschrijving van de vormingsactiviteiten, verzorgd door Patricia Sieuw en Marc Beddegenoodts tijdens hun Blik-op-Afrika-missie.

De leerkrachten appreciëren vooral de diversiteit aan didactische invalshoeken: theorie, experimenten, spelletjes, quiz etc. Elke sessie werd afgesloten met het uitdelen van het gebruikte didactische materiaal zodat de leerkrachten het zelf kunnen gebruiken in hun lessen.

De leerkrachten, hierin gesteund door hun directrice zuster Evelyne Atuhelusa, dringen

erop aan deze recyclage elk jaar te herhalen en hun labo verder aan te vullen met producten en instrumenten. Want de leerlingen blijven nu noodgedwongen steken in een louter theoretisch stadium van wetenschappelijke kennis, juist door gebrek aan aangepast didactisch materiaal. Dit komt de motivatie absoluut niet ten goede. Het labo van Kingandu zou nog in de staat verkeren van 1960.

De leerkrachten werken in bijzonder moeilijke omstandigheden. Velen ontvangen geen officieel salaris vanwege de staat. De school probeert dit enigszins te compenseren met de bijdragen van de ouders (1e minerval). De lesvoorbereiding gebeurt noodgedwongen in de namiddag. 's Avonds hebben de meesten geen licht, geen elektriciteit.

Iedereen die bijdroeg aan deze missie wordt door leraars en directie hartelijk bedankt. ED

Evaluatie... werken in moeilijke omstandigheden.

Project Filmeducatie

met dank aan de provincie Vlaams Brabant

Raf Sondervorst

In het najaar 2016 starten we in Congo met een cultuurproject rond filmeducatie . Een half jaar eerder hebben we bij de provincie Vlaams-Brabant een subsidieaanvraag ingediend.

Eind april keurde de provincie de aanvraag goed, zodat we voor één jaar met een budget van om en bij 16.000 euro kunnen starten.

In het project is voorzien dat we zowel een noord- als zuidwerking opzetten. Onze doelgroep in het Zuiden zijn de internen en de leerlingen van twee onderwijssites in Kibangu en Kingandu. In het Noorden willen we samenwerken met enkele secundaire scholen in Vlaams-Brabant.

In samenwerking met experts (zoals het Afrika filmfestival) willen we educatie rond de Afrikaanse film uitbouwen. De kinderen krijgen daarbij andere aspecten van beeldgeletterdheid in het vizier. De ontwikkelingssamenwerking van Blik op Afrika maken we hierdoor kenbaar aan een ruimer publiek via allerlei culturele filmevents op school/internaat.

We voorzien in het najaar in nauw overleg met de Congolese leerkrachten en internaatsopvoeders ter plekke een vormingstraining rond filmeducatie. Twee enthousiaste BOA-vrijwilligers staan mee in voor de vormgeving van deze training, de organisatie en de uitbouw van twee film-technische installaties ter plekke.

De geïnteresseerde leerkrachten en internaatsopvoeders kunnen dan socio-culturele activiteiten opzetten, selecteren en beoordelen. Ze kunnen dit toepassen op TV- en filmopvoeding.

Zij kunnen eventuele aanvullende educatieve materialen ontwikkelen en leren de technische installatie te onderhouden. We voorzien verschillende filmactiviteiten op jaarbasis waardoor continuïteit wordt gegarandeerd.

We wensen de filmploegen nu alvast alle wind in de zeilen en koppelen de evolutie van het project zeker terug op verschillende fora.

RS

“

We voorzien verschillende filmactiviteiten op jaarbasis waardoor continuïteit wordt gegarandeerd.

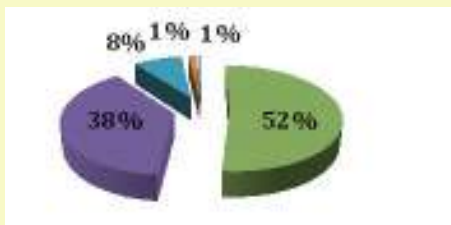

Financieel rapport 2015

Jos Boon en Rudi Demeuse

ONTVANGSTEN 2015

1	Legaat	298.553,97	51,51%
2	Giften instellingen (o.m. congregaties, scholen)	221.525,59	38,22%
3	Giften privé	48.386,62	8,35%
4	Intresten	7.440,18	1,28%
5	Fondsenwerking	3.676,17	0,63%
		<hr/>	<hr/>
		579.582,53	100,00%

Legaten:

na 2013 kregen wij nu ook in 2015 een legaat, ter waarde van 298.554 € goed voor meer dan 50% van de jaarontvangsten. De erflater stelde uitdrukkelijk met dit legaat de sociale werken van onze partner in Congo te willen steunen. Giften van instellingen (o.m. congregaties, scholen): goed voor 38% van de inkomsten, in vergelijking met 2014 meer dan een verdubbeling.

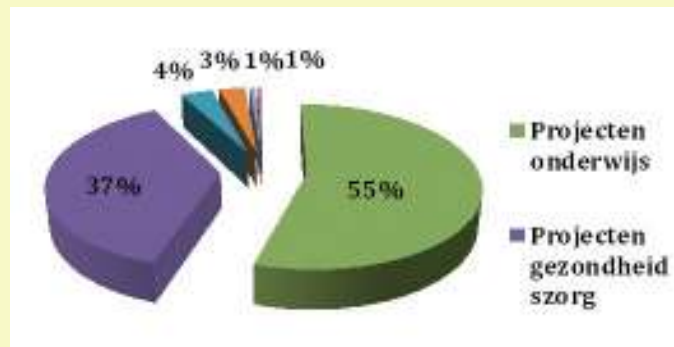
Privé giften:

in vergelijking met 2014 daalden de bijdragen van onze privé donoren met 10.000 € (-17%). Wij telden in 2015 netto 40 donoren (15%) minder. Donateurs zijn een essentieel deel van onze werking. Het aantal donateuren zien slinken betekent niet alleen minder inkomsten, maar het is ook een verarming voor BOA . De werkgroep Fondsenwerving onderzoekt nu de oorzaken van het verloop om een gepaste oplossing te vinden.

BESTEDINGEN 2015

1	Projecten onderwijs	133.852,84	54,8%
2	Projecten gezondheidszorg	91.549,17	37,5%
3	Projecten allerlei	8.530,98	3,5%
4	Beheerskosten o.m. nieuwsbrief	7.163,12	2,9%
5	Fondsenwerking	1.643,25	0,7%
6	Projecten autosuffisance	1.560,32	0,6%
		244.299,68	100%

Met bijna een kwart miljoen euro aan bestedingen was 2015 een recordjaar voor BOA. In vergelijking met vorig jaar werd voor bijna 100.000 € meer geïnvesteerd.

Meer dan de helft van de bestedingen ging naar ondersteuning van onderwijsprojecten.

De belangrijkste steun ging naar de bouw van een nieuwe slaapzaal voor het internaat in Totshi, de sanitaire installaties in Kingandu, de sanering van de daken van het Lycée in Ijenda en de inrichting van de wetenschappelijke lokalen van Kibangu.

Verder bleven wij ook de ICT installaties (abonnementen, onderhoud, zendingen) in 4 scholen sponsoren.

Gezondheidszorg kreeg bijna 40% van onze bestedingen. De missie van Erwin heeft duidelijk geholpen de noden in kaart te brengen en onze bestedingen hierop gericht in te zetten.

Zo werd de bouw van latrines en douches voor het hospitaal en de materniteit van Kibangu ondersteund. Daarnaast ging steun naar de sanering van de verloskamer van de materniteit en de operatiezaal van Kibangu.

Zoals andere jaren hebben wij onze beheerskosten, inclusieve fondsenwerving- en nieuwsbriefuitgaven, onder de 4% kunnen houden, m.a.w. van elke euro die BOA krijgt gaat meer dan 96 eurocent als steun naar projecten.

EEN BIJDRAGE STORTEN?

ZEKER DOEN WANT WE KUNNEN ZE BEST GEBRUIKEN!

IBAN BE28 4314 7320 0120 BIC KREDBEBB

Van Solidariteitsfonds Blik op Afrika – Heverlee
FISCAAL AFTREKBAAR VANAF € 40

Indien u de werking van Solidariteitsfonds Blik op Afrika als begunstigde in uw nalatenschap wil opnemen, dan appreciëren we dat uiteraard ten zeerste. Nuttige informatie daarover vindt u op de web-stek: <http://www.mijntestament.be/nl>

Nsangu ya bwala gaat mee met zijn tijd: een papieren en een digitale versie, beide in een nieuw aangepast kleedje

De verzending van deze nieuwsbrief kost tegenwoordig al minder dan 2.000 euro. Bijna 500 lezers kiezen nu al voor de digitale versie van Nsangu. De besparing die we zo genereren, komt ten goede van onze kerntaak. Een bijkomend voordeel is dat de nieuwsbrief gemakkelijk te delen is met vrienden en familie. Eenvoudig te regelen: Indien u akkoord gaat om Nsangu ya Bwala (en eventuele andere berichten) elektronisch en enkel elektronisch

te ontvangen, stuur dan een e-mailtje naar hmetdenancxt@gmail.com

Vermeld gewoon uw naam en “Akkoord met digitale versie”.

Zuster Hilde neemt de coördinatie van de adressen op zich zodat er geen misverstanden optreden.

Mocht u vragen of opmerkingen hebben, neem gerust contact via info@boa.ksleuven.be

COLOFON

Aan dit nummer werkten mee: Marc Beddegenoodts, Guido Boon, Jos Boon, zr. Guillaumine Clerx, Rudi Demeuse, Eric Depreeuw, Danièle Dirx, Jos Noelmans, Patricia Sieuw, Raf Sondervorst, Leo Van Dorsselaer, Chris Vermuyten en de ganse verzendingsploeg

Vormgeving: Leo Van Dorsselaer - Foto's: Marc Beddegenoodts

Vertaling Franse versie: Danièle Dirx - Eindredactie: Chris Vermuyten

Hoofdredactie: Eric Depreeuw

Reacties op deze nieuwsbrief zijn meer dan welkom bij eric.depreeuw@boa.ksleuven.be

Nsangu ya bwala verschijnt tweemaal per jaar -Verantwoordelijke uitgever: Rudi Demeuse Cardenberch 6 3000 Leuven